

Brief aan de raad

2021-0053502

Onderwerp: Beantwoording raadsvragen uitvoering bijstandswet

28 april 2021

Aan de leden van de raad,

Aanleiding

Op 13 januari 2021 zijn door het CDA schriftelijke vragen gesteld over de uitvoering van de bijstandswet. De Sociale Dienst Drechtsteden voert de taken in het kader van de bijstandswet namens Zwijndrecht uit. Onderstaand treft u de beantwoording van de vragen aan die in samenspraak met de Sociale Dienst tot stand is gekomen.

Beantwoording vragen

1. Is het college bekend met de ophef die is ontstaan naar aanleiding van het feit dat een bijstandsgerechtigde in de gemeente Wijdmeren een bedrag terug dient te betalen van €7000,00 vanwege teveel ontvangen boodschappen?

We zijn bekend met de ophef die hierover is ontstaan en hebben bij de Sociale Dienst Drechtsteden nagevraagd welk beleid hiervoor in de Drechtsteden geldt. De SDD is op het gebied van het ontvangen van boodschappen, geld voor verjaardagen, etc. coulant en kwalificeren deze als incidentele giften. In het beleid van de SDD is opgenomen dat incidentele giften tot 15% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm op jaarbasis wordt vrijgelaten en niet worden gekort op de uitkering. De situatie van iedere bijstandsgerechtigde staat op zichzelf en wordt dan ook individueel bekeken en beoordeeld. Daarbij wordt gekeken naar de omstandigheden waarin de betrokkene zich bevindt en of op basis van die omstandigheden maatwerk moet worden toegepast.

2. Hoeveel bijstandsgerechtigden kent Zwijndrecht per 1 januari 2021

Zwijndrecht kent 1.106 bijstandsgerechtigden per peildatum 01-01-2021. Hiervan vallen 1.043 inwoners onder de participatiewet en 63 onder de IOAW/IOAZ.

3. Bij hoeveel van deze bijstandsgerechtigden loopt er een procedure vanwege teveel of onjuist gebruik van deze uitkering? En kunt u aangeven hoeveel bijstandsgerechtigden de kwalificatie “opzet/grove schuld” hebben?

4. Kunt u aangeven om welke onjuistheden het gaat en hoeveel?

De vragen 3 en 4 beantwoorden we in samenhang. Er zijn 53 onderzoeken in behandeling en er staan 18 onderzoeken in de wacht om te worden uitgevoerd. Dat betekent dat er 71 actuele onderzoeken zijn. Hieronder treft u een uitsplitsing aan van de aard en omvang van de lopende onderzoeken:

- 4 TOZO onderzoeken op grond van signalen van het inlichtingenbureau waaruit blijkt dat er vraagtekens zijn bij het recht op TOZO (niet voldoen aan urencriterium, woonsituatie, inkomen partner, enz.);
- 2 WMO onderzoeken naar het recht op een WMO voorziening;
- 21 onderzoeken naar vermogen in het buitenland. Als uit rechtmatigheidsonderzoek een vermoeden bestaat dat er vermogen is in het buitenland wordt door het IBF/UWV; (Internationaal Bureau Fraudebestrijding) in het land van herkomst onderzoek gedaan;
- 10 onderzoeken na meldingen dat een inwoner zwart werkt;
- 22 onderzoeken na meldingen dat de woonsituatie van een inwoner anders is dan gemeld bij de Sociale Dienst;
- 2 onderzoeken naar inkomsten uit drugshandel (via andere partners binnengekomen);
- 2 onderzoeken na meldingen dat een inwoner niet op het aangegeven adres verblijft;
- 1 onderzoek na een melding dat een klant beschikt over vermogen;
- 1 onderzoek na een melding dat een klant alimentatie ontvangt dat niet wordt opgegeven;
- 2 onderzoeken na meldingen van een adres dat in onderzoek is gezet in BRP;
- 4 overige meldingen die leiden tot onderzoek.

Bij de punten TOZO en Vermogen Buitenland is er niet altijd sprake van opzet/grove schuld. Eerst vindt er een rechtmatigheidsonderzoek plaats om onregelmatigheden en fraudesignalen te ontdekken. De situatie blijkt soms anders te zijn dan de klant doorgegeven heeft aan de SDD. Er volgt dan nader onderzoek. De andere onderzoeken vinden plaats na meldingen van burgers, instanties, en dergelijke die onderzoek waardig zijn. De ervaring leert dat bij ongeveer de helft van deze meldingen na onderzoek opzet/ grove nalatigheid aangetoond wordt. Bij de andere helft is niets aan de hand en wordt de uitkering ongewijzigd voortgezet.

5. Voor zover wij weten bestaat er gemeentelijk de mogelijkheid om zelf invulling te geven aan het beleid hoe om te gaan met de controle op de juistheid van het gebruik van uitkeringen. Hoe wordt aan deze controle uitvoering gegeven?

Controle vindt plaats door de bestanden van de SDD te vergelijken met de bestanden van het inlichtingenbureau. Er wordt een selectie van signalen onderzocht zoals de aanschaf van nieuwe voertuigen, handel in voertuigen, vermogen op naam boven de vermogensvrijlating, belemmeringen voor de TOZO regelingen enzovoorts. Er wordt vervolgens altijd eerst een rechtmatigheidsonderzoek gedaan om in beeld te brengen of er sprake is van onjuistheden of fraudesignalen. Komt uit dit onderzoek naar voren dat er sprake is van onjuistheden of fraudesignalen dan wordt verder onderzoek gedaan door handhaving. Deze onderzoeken vinden meestal plaats op basis van meldingen van inwoners, instanties en samenwerkingspartners die onderzoek waardig zijn.

De SDD wijst inwoners actief op hun inlichtingenplicht. Inwoners zijn verplicht alles door te geven dat van belang is voor het recht op een uitkering. Dat gebeurt dus niet alleen bij aanvang van de uitkering

maar ook tijdens de uitkeringsgerechtigde periode. Ook hoe inwoners wijzigingen kunnen doorgeven wordt met regelmaat met hen besproken (dit kan via een wijzigingsformulier op "mijn SDD").

6. Komen er door de strakke wetgeving van deze participatiewet naar de mening van het college mensen onnodig in de (financiële) problemen?

We zijn ons ervan bewust dat sommige mensen het door de strakke wetgeving zwaar hebben. Het is dan ook belangrijk dat de SDD gebruik maakt van haar bevoegdheid om per individu afwegingen te maken. We werken regionaal nu al vanuit het principe dat de situatie van iedere inwoner anders is en dat we dus met een brede blik moeten kijken naar de omstandigheden van die inwoner. Met ingang van 2022 als de kaderstellende rol weer bij de lokale gemeenteraad willen we minimaal deze benadering behouden en dit ter besluitvorming aan u voorleggen.

7. Heeft u zicht hoeveel Zwijndrechtenaren in de problemen zijn gekomen door de toeslagenaffaire?

In Zwijndrecht zijn er op dit moment 93 (mogelijk) gedupeerden van de toeslagenaffaire bekend. Het betreft mogelijk gedupeerden, omdat deze inwoners zichzelf hebben aangemeld en onderzoek van de SDD en de Belastingdienst nog moet uitwijzen of deze inwoners daadwerkelijk gedupeerden zijn. Het is mogelijk dat dit aantal nog stijgt want we weten niet of er inwoners zijn die zich nog niet hebben gemeld. Met de SDD hebben wij afgesproken dat zij het eerste contact met (mogelijk) gedupeerden inwoners legt. Inwoners worden gebeld of ontvangen een brief. Indien uit het eerste contact blijkt dat de inwoner hulp wil en enkel een financiële vraag heeft, pakt de SDD de casus verder op. Indien de inwoner hulp wil en er op meerdere gebieden problemen zijn ontstaan, wordt de casus opgepakt in de pilot "Voorbij de scheiding van de domeinen" met het Wijkteam en de SDD. De inwoner mag zelf bepalen of hij wel of geen hulp wil. Door het beschadigde vertrouwen in de overheid verwachten wij niet dat alle inwoners op het hulpaanbod van de SDD ingaan. Inmiddels heeft de SDD in Zwijndrecht 32 mensen benaderd en hiervan 19 mensen daadwerkelijk bereikt. 8 inwoners (47%) wensen hulp en 11 mensen (53%) wenst geen hulp. We ontvangen van de SDD updates over het aantal gedupeerden, hoeveel er van hen zijn bereikt en of zij wel/geen hulp wensen.

Tot slot

We gaan er vanuit door middel van deze brief antwoord te hebben gegeven op de door u gestelde vragen. De komende maanden brengen we u door middel van een raadsinformatiebrief op de hoogte van de ontwikkelingen rondom de toeslagenaffaire.

Hoogachtend,

De secretaris,

De burgemeester,